

KOMMISSIONEN FOR DE EUROPÆISKE FÆLLESSKABER

Bruxelles, den 30.4.2003
KOM(2003) 226 endelig

MEDDELELSE FRA KOMMISSIONEN

Investering i forskning: en handlingsplan for Europa

{SEC(2003) 489}

Indhold

1.	Resumé.....	3
2.	Et krav om handling.....	4
3.	Fremad i fællesskab	7
3.1.	Sammenhængende udvikling af nationale og europæiske politikker.....	8
3.2.	En fælles vision for udvikling og indførelse af nøgleteknologier.....	9
3.3.	Øget investering i forskning skal komme alle regioner til gode	10
3.4.	En sammenhængende kombination af politiske virkemidler.....	10
4.	bedre offentlig støtte til forskning og innovation.....	11
4.1.	Menneskelige ressourcer.....	11
4.2.	Den offentlige forskning og dens forbindelser til erhvervslivet	13
4.3.	Offentlige finansieringsredskaber: bedre kombination og større effektivitet	14
4.3.1.	Kombination af finansieringsredskaber	14
4.3.2.	Direkte støtte til forskning og innovation	15
4.3.3.	Skatteordninger til fordel for forskning	16
4.3.4.	Støtte til garantiordninger for forskning og innovation i SMV'er.....	17
4.3.5.	Støtte til risikovillig kapital til forskningsintensive SMV'er	18
5.	Omdirigering af de offentlige udgifter til forskning og innovation.....	19
5.1.	Stabilitets- og vækstpakten og de generelle retningslinjer for økonomisk politik.....	19
5.2.	Ligevægt mellem medlemsstaternes og EU's offentlige finansiering indtil 2010	20
5.3.	Statsstøttereglerne	20
5.4.	Offentlige indkøb	21
6.	Forbedring af rammebetingelserne for privat investering i forskning	22
6.1.	Intellektuel ejendomsret.....	22
6.2.	Produkt- og standardiseringslovgivning	23
6.3.	Konkurrencereglerne.....	24
6.4.	Finansmarkederne	25
6.5.	Beskatningsvilkårene	26
6.6.	Virksomhedernes forskningsstrategi, ledelse og regnskabsaflæggelse.....	26
7.	Konklusion.....	27

1. RESUMÉ

Denne handlingsplan beskriver en række initiativer, der er nødvendige for at give Europa et stærkere offentligt forskningsgrundlag og gøre det mere attraktivt for den private sektor at investere i forskning og innovation. Ved at gennemføre disse tiltag vil EU kunne slå bro over den voksende kløft, der er mellem Europa og dets vigtigste handelspartnere, når det gælder investeringsniveauet inden for forskning, og som bringer vort langsigtede innovations-, vækst- og beskæftigelsespotentiale i fare. Opgaven er at nå det mål, der blev sat af Det Europæiske Råd på topmødet i Barcelona i marts 2002, nemlig at hæve den gennemsnitlige investering i forskning fra 1,9% af BNP i dag til 3% inden 2010. Heraf bør to tredjedele finansieres af den private sektor.

For at nå Barcelona-målet bør investeringen i forskning i Europa vokse med gennemsnitligt 8% om året, fordelt mellem 6% årligt for de offentlige investeringer og 9% for private investeringer. Dette mål er ambitiøst, men realistisk i betragtning af den solide opbakning om målet.

På topmødet i marts 2003 opfordrede Det Europæiske Råd Kommissionen til at forelægge en handlingsplan. Resultatet foreligger hermed, udarbejdet på grundlag af en bred høring af europæiske institutioner, medlemsstaterne, tiltrædelses- og kandidatlande samt interesserede parter fra erhvervslivet. Høringen viste, at der er meget bred opbakning om 3%-målet. Det fremgik, at de fleste lande allerede er i gang med foranstaltninger, der skal stimulere investeringerne i forskning, og at mange har sat sig nationale mål på linje med det europæiske 3%-mål.

Handlingsplanen sigter mod at bygge videre på denne udvikling og sikre, at de nødvendige initiativer på europæisk og nationalt plan opretholdes, at de hænger sammen indbyrdes, og at de står mål med den udfordring, det er at forbedre de europæiske rammer for forskning og teknologisk innovation radikalt. Europa står over for en situation, hvor det svageste led i systemet risikerer at blive en bremse for investeringer, som f.eks. når mangler og stivhed i forskerkarrieren fører til, at fremragende menneskelige ressourcer forlader forskningen eller flytter væk fra Europa. Blandt andre svagheder kan nævnes spredningen og den manglende synlighed af Europas ofte fremragende forskning og de problemer, som teknologiintensive SMV'er støder på, når de søger kapital til deres forsknings- og innovationsprojekter. Også forskernes og forskningsledernes manglende bevidsthed om beskyttelse og forvaltning af intellektuel ejendomsret er et problem.

Handlingsplanen supplerer en række indbyrdes forstærkende europæiske initiativer, der har til formål at styrke EU's konkurrenceevne, særlig tiltag inden for erhvervs- og innovationspolitik samt strukturelle reformer på produkt-, tjeneste-, kapital- og arbejdsmarkedet. Sammen udgør de Kommissionens strategiske svar på det mål, som Det Europæiske Råd fastlagde på topmødet i Lissabon i marts 2000, nemlig at Europa skulle blive "den mest konkurrencedygtige og dynamiske videnbaserede økonomi i verden inden 2010".

Handlingsplanens tiltag er inddelt i fire hovedgrupper.

Den første gruppe tiltag har til formål at støtte de skridt, der er taget af de europæiske regeringer og interessegrupper, og sikre, at de er indbyrdes sammenhængende og udgør en effektiv kombination af strategiske foranstaltninger. Tiltagene omfatter bl.a. en systematisk koordinering med og mellem medlemsstaterne og tiltrædelseslandene. Det foreslås også, at der oprettes en række "europæiske teknologifora", der bringer de vigtigste parter – forskningsinstitutioner, erhvervslivet, myndigheder, brugergrupper mv. – sammen omkring

nøgleteknologier for at formulere og gennemføre en fælles strategi for udvikling, indførelse og anvendelse af disse teknologier i Europa.

Den anden gruppe tiltag sigter mod at styrke den offentlige støtte til forskning og teknologisk udvikling i væsentlig grad. For at få virksomhederne til at investere i forskning i Europa skal vi kunne tilbyde et væld af fremragende forskerhold, en stærk offentlig forskning med gode forbindelser til erhvervslivet og en effektiv offentlig finansiel støtte, bl.a. i form af fordelagtige skatteordninger. Handlingsplanen er koncentreret om tiltag, der forbedrer forskernes karriere, bringer den offentlige forskning og erhvervslivet tættere sammen samt udvikler potentialet i europæiske og nationale offentlige finansieringsredskaber og udnytter det fuldt ud. For eksempel tilskynder handlingsplanen de offentlige myndigheder til inden 2005 at afskaffe de regler og fremgangsmåder inden for mange offentlige finansieringsordninger, der forhindrer samarbejde og teknologioverførsel på tværs af grænserne i Europa, og som dermed i betydelig grad reducerer forsknings- og innovationsmulighederne for støttemodtagerne.

Den tredje gruppe tiltag vedrører den nødvendige forøgelse af graden af offentlig støtte til forskning. På baggrund af den aktuelle økonomiske nedgang er det så meget desto vigtigere at sikre, at budgetpolitikkerne fremmer investeringer, der fører til en større, holdbar vækst i fremtiden, og her har investering i forskning høj prioritet. Tiltagene er især rettet mod at tilskynde til og overvåge en omlægning af de offentlige budgetter og mod at gøre fuld brug af de muligheder for offentlig støtte til erhvervslivet, som reglerne for statsstøtte og offentlige indkøb giver. For eksempel er det planen at klarlægge og øge bevidstheden om de former for offentlig støtte, som myndighederne kan anvende uden at forvride konkurrencen.

Endelig har den fjerde gruppe tiltag til formål at forbedre vilkårene for forskning og teknologisk udvikling i Europa: beskyttelse af intellektuel ejendomsret, regulering af produktmarkeder samt standardisering, konkurrenceregler, finansmarkeder, beskatningsvilkår og virksomhedernes behandling af forskning i deres ledelses- og regnskabspraksis. Handlingsplanen sætter for eksempel det mål, at alle studerende inden for videnskabs-, ingeniør- og handelsuddannelser som minimum bør følge et grundkursus i intellektuel ejendomsret og teknologioverførsel.

Handlingsplanen markerer starten på en proces. Resultaterne vil blive fulgt nøje, og Kommissionen og Rådet vil, om nødvendigt, udstikke videre retningslinjer i fremtiden for at holde EU på rette kurs. Men tiden er knap, og kløften mellem Europa og dets vigtigste handelspartnere vokser stadig. Derfor må vi straks tage fat på at gennemføre handlingsplanen på alle niveauer, vel vidende at det, der står på spil, er Europas ambition om at blive den mest dynamiske base for innovationsdrevet vækst og jobskabelse.

2. ET KRAV OM HANDLING

På topmødet i Barcelona i marts 2002 efterlyste Det Europæiske Råd en indsats for at øge investeringerne i forskning og teknologisk udvikling¹ og bygge bro over kløften til Europas vigtigste konkurrenter. Investeringerne i forskning, vedtog Det Europæiske Råd, skulle øges fra 1,9 % til 3% af BNP i EU inden 2010, og erhvervslivets andel skulle stige til to tredjedele af de samlede investeringer. Siden da har alle interesserede parter bekræftet, at der er behov for handling, og at det er nødvendigt at handle hurtigt i overensstemmelse med de

¹ "Forskning og teknologisk udvikling" omtales herefter som "forskning" eller "F&U".

retningslinjer, Kommissionen foreslog i sin meddelelse af september 2002: "Mere forskning i Europa: mod 3% af BNP"². Forskellen mellem EU og USA, når det gælder investering i forskning, er allerede på over 120 mio. euro om året, og den vokser hurtigt, med alarmerende konsekvenser for det langsigtede potentiale for innovation, vækst og jobskabelse i Europa. Som forklaret i meddelelsen af september 2002 hænger kløften sammen med, at vilkårene for privat investering i forskning i Europa er mindre attraktive, dels på grund af lavere og muligvis mindre effektiv offentlig støtte og dels som følge af en række hindringer i de generelle vilkår for europæisk forskning og innovation.

Siden september 2002 har Kommissionen gennemført en bred høring af europæiske institutioner, medlemsstaterne, tiltrædelses- og kandidatlandene, samt diverse interessegrupper, navnlig den europæiske industri og finanssektoren. Deltagerne har givet udtryk for en overvældende opbakning om 3%-målet og tanken om at lægge særlig vægt på erhvervslivets investering i forskning. Mange svar indeholdt nyttige oplysninger og forslag, der er blevet anvendt under udarbejdelsen af nærværende handlingsplan. Alle medlemsstater, tiltrædelses- og kandidatlande var enige om, at det er vigtigt at øge investeringerne i forskningen, og de fleste lod vide, at de allerede havde iværksat politikker og konkrete tiltag i den henseende eller var i færd med at gøre det. Mange af landene har også fastsat nationale mål på linje med 3%-målet. For eksempel har både Frankrig og Tyskland indført 3%-målet på nationalt plan, og det samme har en fremtidig medlemsstat, Slovenien, gjort. Der er således ved at komme skred i udviklingen.

Både Det Økonomiske og Sociale Udvalg og Regionsudvalget støttede 3%-målet, og det samme gjorde de medlemmer af Europa-Parlamentet, der deltog i en offentlig debat om emnet.

De adskillige detaljerede reaktioner fra erhvervslivet og diverse erhvervssammenslutninger var også alle positive. Mange, bl.a. den europæiske industrisammenslutning (UNICE) og det europæiske rundbordsforum for industrivirksomheder (ERT), understregede, at det er altafgørende for Europas konkurrenceevne, at vi når 3%-målet, men at det vil kræve store politiske forandringer, for at det atter kan blive attraktivt at investere i forskning i Europa. I ERT's anbefalinger til Det Europæiske Råds topmøde i marts 2003 lå hovedvægten på 3%-målet, og i UNICE's anbefalinger var dette også et af hovedemnerne. Sammenslutninger, der repræsenterer små og mellemstore virksomheder (SMV), var enige om, at øget investering i forskning også havde høj prioritet blandt deres medlemmer.

En vigtig oplysning, der kom frem under høringen, er, at store europæiske virksomheder forventer at opretholde en væsentlig grad af investering i forskning på trods af den nuværende økonomiske opbremsning og - hvad der er særlig bemærkelsesværdigt - trods den drastiske nedgang i visse højteknologisektorer. Men da de mere barske økonomiske vilkår gør det endnu vigtigere for disse virksomheder at rationalisere deres udvikling på verdensplan, har de ikke planer om nye forskningsinvesteringer i EU, men snarere i andre regioner, som de anser for mere attraktive, bl.a. USA og visse lande i Asien. Samtidig føler europæiske SMV'er, at deres evne til at investere i forskning og innovation ofte er begrænset, både på grund af lavere selvfinansieringskapacitet og som følge af vanskeligere adgang til ekstern finansiering. De nuværende økonomiske forhold har yderligere begrænset deres adgang til kapital til forskning og teknologisk innovation³. Den økonomiske nedgang gør det dermed endnu mere vigtigt og hastende at målrette den offentlige indsats mod at støtte forskning og innovation.

² KOM(2002) 499, 11. september 2002.

³ "Teknologisk innovation" omtales herefter blot som "innovation".

Hvis vi når 3%-målet, vil det ifølge en økonometrisk undersøgelse, der er gennemført for Kommissionen⁴, have stor indflydelse på den langsigtede vækst og beskæftigelse i Europa, i form af en ekstra produktion på omkring 0,5% og 400.000 ekstra job hvert år efter 2010⁵. Den samlede effekt på vækst og beskæftigelse vil muligvis være endnu større, takket være det skub opad, som den øgede forskning i verdensklasse vil give den europæiske industri- og servicesektors konkurrenceevne og Europas økonomiske tiltrækningskraft på verdensplan. Sidst, men ikke mindst, vil øget forskning i områder af social og miljømæssig interesse medvirke til, at Europa kan føre an i udviklingen mod en mere holdbar fremtid. Som Kommissionen understregede i sin rapport til Det Europæiske Råds møde i marts 2003⁶, er investering i forskning derfor kernen i den strategi for økonomisk, social og miljømæssig fornyelse i Europa, som Det Europæiske Råd præsenterede på topmødet i Lissabon i marts 2000.

På topmødet den 21. marts 2003 opfordrede Det Europæiske Råd Kommissionen til at udarbejde nærværende handlingsplan, og bad Kommissionen, Rådet og medlemsstaterne skride til handling på grundlag heraf.

Handlingsplanen er baseret på en bred og systematisk strategi for forskning og innovation. Både høringen og de supplerende undersøgelser viste, at en sådan strategi er det eneste pålidelige middel til at opnå den nødvendige forøgelse af investeringerne i offentlig og privat forskning. Hvis man antager, at EU's BNP i gennemsnit vokser med 2% årligt frem til 2010, kræver de mål, der blev sat i Barcelona (3% af BNP til forskning, heraf to tredjedele fra den private sektor), at den samlede europæiske forskningsindsats vokser med 8% årligt, fordelt mellem 9% for private investeringer og 6% for offentlige investeringer.

For at opnå dette tager handlingsplanen først fat på behovet for at **udvikle en fælles forståelse**, der deles på alle politiske niveauer og af alle berørte parter, og for at **sikre en vedvarende og sammenhængende fremgang i hele Europa**. Dette kan opnås f.eks. ved - alt efter behov - at anvende en åben koordineringsproces, europæiske teknologifora og en gensidig læreproces for de europæiske regioner, samt ved at udtænke og gennemføre en blanding af strategier, der på en sammenhængende måde kombinerer en bredere vifte af politiske midler. At få hele Europa til at arbejde sammen er et vigtigt aspekt (se kapitel 3).

Derefter gennemgår handlingsplanen en række aspekter, der vedrører effektiviteten i den offentlige støtte til forskningen, omfanget af de offentlige ressourcer, der stilles til rådighed, og forbedring af rammebetingelserne:

- **Effektivisering af den offentlige støtte til forskning og innovation**, både finansielt og hvad angår menneskelige ressourcer og det offentlige forskningsgrundlag (se kapitel 4).
- **Omdirigering af offentlige ressourcer mod forskning og innovation**, gennem øget vægt på kvaliteten af de offentlige investeringer, tilpassede statsstøtteregler, bedre udnyttelse af offentlige indkøb (se kapitel 5).

⁴ Undersøgelse gennemført af ERASME-forskerholdet (Paris) ud fra en tilpasset udgave af Nemesis-modellen (endnu ikke offentliggjort).

⁵ Dette vil navnlig skyldes væsentlige strukturelle ændringer i den europæiske økonomi, især et skift mod mere forskningsintensive og hurtigt voksende virksomheder samt en betydelig forøgelse af innovationskapaciteten i den europæiske økonomi.

⁶ Kommissionens rapport til Det Europæiske Råds forårsmøde, "At vælge at vokse: Viden, innovation og job i et sammenhængende samfund", KOM(2003) 5, 14. januar 2003.

- **Forbedring af rammebetingelserne for forskning og innovation**, herunder beskyttelse af intellektuel ejendomsret, regulering af produktmarkeder, konkurrenceregler, finansmarkeder, beskætningsvilkår og virksomhedernes behandling af forskning i deres ledelses- og regnskabspraksis (se kapitel 6).

Handlingsplanen skal ses i sammenhæng med de forskellige politiske initiativer og den koordineringsproces, der indgår i Lissabon-strategien, særlig inden for økonomi- og beskæftigelsespolitik, erhvervs politik, uddannelsespolitik og international markedsstrategi. Foranstaltninger for at fremme investering i forskning må gå hånd i hånd med tiltag, der øger virksomhedernes motivation for at innovere og deres evne til at drage konkret udbytte af forskningen - tiltag, der gennemføres som led i industri-, iværksætter- og innovationspolitikken. Den nyligt offentliggjorte meddelelse om innovationspolitik⁷ understreger betydningen af ikke-teknologiske former for innovation⁸, udpeger de forskellige politikområder, der spiller en rolle for virksomhedernes tilbøjelighed til at innovere, og kortlægger vejen til en styrket innovationspolitik gennem samarbejde og udveksling af erfaringer. Det er også vigtigt at gennemføre strukturelle reformer på produkt-, tjeneste-, kapital- og arbejdsmarkeder for at skabe et mere dynamisk og konkurrencepræget erhvervmiljø, der bidrager til investeringer i forskning og innovation. Handlingsplanen behandler specifikke aspekter, der har direkte relevans for investering i forskning.

Handlingsplanen har sit eget websted⁹, der indeholder støttedokumentation og links til andre websteder for relevante politikker og aktiviteter. Webstedet vil blive forbedret og ajourført løbende, bl.a. med oplysninger om gennemførelsen af handlingsplanen. Vedlagte arbejdsdokument fra Kommissionens tjenestegrene indeholder specifikke oplysninger og analyser som baggrund for handlingsplanen.

3. FREMAD I FÆLLESSKAB

Medlemsstaterne er helt på det rene med, at der må investeres mere i forskningen, og de er gået i gang med at iværksætte politikker og foranstaltninger til dette formål. En **europæisk koordineringsproces** er vigtig for at sikre, at medlemsstaterne lærer af hinanden og træffer foranstaltninger, der er indbyrdes sammenhængende. En sådan proces vil også sikre, at Det Europæiske Råd løbende kan følge, hvilke fremskridt der sker mod de mål, der er sat.

Der bør tages hensyn til sektorspecifikke spørgsmål, bl.a. ved at fastsætte specifikke mål og milepæle inden for visse områder, såsom informations- og kommunikationsteknologi. Der er behov for øget sammenhæng og koordinering mellem de forskellige parter, der er involveret i udvikling og indførelse af nøgleteknologier i Europa. Dette kan opnås ved hjælp af **europæiske teknologifora**, der bringer de centrale parter sammen med det formål at opstille en fælles strategisk dagsorden for forskning, der også omfatter relevante regulerings- og standardiseringsspørgsmål.

"Fremad i fællesskab" betyder også, at **den øgede forskning og innovation skal komme alle regioner til gode**. Der er betydelige forskelle og skævheder mellem regionerne i det udvidede

⁷ "Innovationspolitikken - en opdatering af EU's tilgang til Lissabon-strategien", KOM (2003) 112, 11. marts 2003. Se også Kommissionens meddelelse, "Industripolitik i et udvidet Europa" (KOM(2002) 714, 11. december 2002) og grønbogen "En iværksætterkultur i Europa" (KOM(2003) 27, 21. januar 2003).

⁸ Teknologisk innovation skal ofte kombineres med andre former for innovation, f.eks. inden for design, markedsføring og virksomhedsorganisation, for at give det fulde kommercielle udbytte.

⁹ <http://europa.eu.int/comm/research/era/3pct/>

EU. Mens nogle regioner vil være i stand til at bevare eller udvikle en teknologisk lederrolle, bør andre snarere koncentrere sig om at udvikle absorptionskapacitet – herunder anvendt forskning og udvikling – der vil sætte dem i stand til at høste udbytte af forskning i verdensklasse, der udføres andre steder i Europa. Alle regioner vil dog have fordel af en mere systematisk udveksling af erfaringer, når de udformer deres forskningsstrategier.

Endelig bør administrationer på alle niveauer **udvikle et systemisk syn på de forskellige politiske dimensioner**, der må inddrages, når der fastlægges og gennemføres passende kombinationer af politikker for at fremme privat investering i forskning og innovation. Sådanne politikkompositioner involverer ofte forskellige sektorer af den offentlige administration, og koordineringen mellem disse må styrkes.

3.1. Sammenhængende udvikling af nationale og europæiske politikker

En åben koordineringsproces, således som efterlyst af Det Europæiske Råd på forårstopmødet 2003, vil gøre det lettere for medlemsstaterne at lære af hinanden under deres bestræbelser på at øge og forbedre investeringerne i forskning. En sådan proces vil desuden medvirke til at øge virkningen af medlemsstaternes tiltag ved - på et frivilligt grundlag - at sikre større sammenhæng mellem tiltagene og med tilsvarende EU-tiltag. Endelig vil den indebære en systematisering af den dataindsamling og rapportering, der er nødvendig for, at Det Europæiske Råd kan gøre status over udviklingen mod de fastlagte mål og vurdere foranstaltningernes effektivitet¹⁰.

Ud fra de retningslinjer, som Det Europæiske Råd udstak på mødet i Lissabon, vil anvendelsen af den åbne koordineringsmetode mod 3%-målet bestå i en vedvarende kollektiv overvågningsproces, en ordning for rapportering af nationale initiativer og fremskridt og en dynamisk gensidig læreproces, der:

- rettes mod europæiske mål (i dette tilfælde 3%-målet og 2/3-målet), som medlemsstaterne omsætter til nationale mål og tiltag, der er i overensstemmelse med det overordnede EU-mål, og som samtidig er afstemt efter de nationale forhold og målsætninger.
- tilrettelægges efter fælles retningslinjer (som foreslået over for medlemsstaterne i nærværende handlingsplan)
- støttes af et sæt udvalgte indikatorer og af benchmarkingaktiviteter inden for afgrænsede områder, hvor der er et særligt behov for detaljeret dataindsamling og informationsudveksling samt for etablering og formidling af god praksis.

Denne fremgangsmåde bør også anvendes på de initiativer, der har at gøre med 3%-målets konsekvenser for de menneskelige ressourcer: Den eksisterende proces, der først og fremmest er rettet mod forskeres internationale mobilitet, må derfor udvides til at omfatte tiltag for at skaffe flere tilstrækkeligt kvalificerede menneskelige ressourcer inden for videnskab og teknologi.

Det skal sikres, at fremgangsmåden er sammenhængende med og supplerer den gensidige læreproces vedrørende innovation, således som skitseret i meddelelsen om innovationspolitik¹¹.

¹⁰ Se vedlagte interne arbejdsdokument fra Kommissionen.

¹¹ Op. cit.

Nye tiltag

- ✓ **Iværksætte en åben koordineringsproces for foranstaltninger, der har til formål at øge investeringerne i forskning**, med deltagelse af medlemsstaterne og tiltrædelseslandene samt de kandidatlande, der er interesserede. Dette tiltag skal baseres på den lette metode og det sæt eksisterende indikatorer, der foreslås i bilaget til denne handlingsplan (*Udførelse: medlemsstaterne og tiltrædelseslandene med bistand fra Kommissionen, 2003*).
- ✓ **Iværksætte en åben koordineringsproces for foranstaltninger, der har til formål at udvikle de menneskelige ressourcer inden for videnskab og teknologi**. Der skal lægges særlig vægt på konsekvenserne af 3%-målet, og tiltaget skal ses som en udvidelse af den igangværende proces, der er koncentreret om mobilitet (*Udførelse: medlemsstaterne og tiltrædelseslandene med bistand fra Kommissionen, 2003*).

3.2. En fælles vision for udvikling og indførelse af nøgleteknologier

På nogle områder har forskning en vital rolle at spille, når større teknologiske, økonomiske eller samfundsmæssige udfordringer skal gribes an. Her vil europæiske teknologifora kunne fremme effektive offentlig-private partnerskaber, der alt efter omstændighederne involverer offentlig forskning, erhvervslivet, finansinstitutioner, brugere, myndigheder og beslutningstagere. Derved skabes den drivkraft, der skal til for at mobilisere forsknings- og innovationskræfterne og lette fremvæksten af "lead markets"¹² i Europa.

Grundlæggende vil teknologifora være et middel til at bringe alle interessegrupper sammen med det formål at udvikle en langsigtet vision, skabe en sammenhængende, dynamisk strategi for opfyldelsen af denne vision og lede gennemførelsen heraf. En strategisk forskningsdagsorden vil være et afgørende led i strategien for at optimere forskningens bidrag til processen. Teknologifora bør også drøfte både de tekniske og ikke-tekniske hindringer for og krav til en optimal udvikling, indførelse og anvendelse af teknologier, herunder love og administrative bestemmelser, standarder, finansielle aspekter, social acceptering, kvalifikationer og uddannelsesbehov, idet de relevante EU-politikker tages i betragtning.

Eksisterende initiativer på områder såsom luftfart og jernbanetransport rummer eksempler på god praksis og udgør faktisk en første gruppe af europæiske teknologifora. Kommissionen har planer om i samarbejde med relevante parter at oprette yderligere europæiske teknologifora inden for centrale områder som f.eks. plantegenomisk forskning, vej- og søtransport, brint, solceller, områder inden for nanoteknologi og informations- og kommunikationsteknologi, og stålteknologi.

Nye tiltag

- ✓ **Etablere europæiske teknologifora** vedrørende en række nøgleteknologier efter de kriterier og den metode, der er skitseret i Kommissionens interne arbejdsdokument, som er vedlagt denne meddelelse (*Udførelse: interesserede parter med bistand fra Kommissionen, 2003*).

¹² Kommissionens meddelelse, "Innovationspolitikken - en opdatering af EU's tilgang til Lissabon-strategien", op. cit., behandler begrebet "lead markets".

3.3. Øget investering i forskning skal komme alle regioner til gode

En række afsluttede og igangværende initiativer har tilskyndet regionerne til at udvikle deres egne innovationsstrategier, herunder forskningsaspekter. Disse initiativer har allerede vist sig at være yderst værdifulde, idet de har øget regionernes bevidsthed om betydningen af forskning og innovation¹³ og hjulpet dem til at iværksætte politikker, der støtter forskningen. 3%-målet sætter imidlertid gang i mange nye politiske tiltag på europæisk og nationalt plan, og dette må afspejles i ajourførte og styrkede regionale strategier. Desuden har tiltrædelses- og kandidatlandene specifikke behov, f.eks. med hensyn til infrastruktur (der allerede stort set er på plads i de nuværende medlemsstater), og disse behov må der tages hensyn til, når der udvikles regionale strategier.

Nye tiltag

- ✓ **Etablere et forum for gensidig læring** for at støtte regionerne i deres videre udvikling af forskningsstrategier, idet der tages hensyn til deres specifikke forhold og behov. Dette forum skal bygge på eksisterende aktiviteter og frem for alt støttes gennem udvikling af en regionstypologi, en metode til sammenlignende vurdering af regionale præstationer samt specifikke tiltag for at fremme videnskabs- og teknologifremsyn på regionalt plan (*Udførelse: Kommissionsstøttet proces i samarbejde med regionerne, 2004*).

3.4. En sammenhængende kombination af politiske virkemidler

Virksomheder vil kun investere mere i forskning, hvis de kan drage konkrete kommercielle fordele af resultaterne. De skal have adgang til tilstrækkelige menneskelige ressourcer af høj kvalitet og til et stærkere og mere fleksibelt offentligt forskningsgrundlag. Der er behov for øget og mere effektiv offentlig støtte, og støtten må ledsages af meget mere fordelagtige rammebetingelser, såsom tilfredsstillende ordninger for intellektuel ejendomsret, et konkurrencebaseret miljø med forsknings- og innovationsvenlige love og konkurrenceregler, samarbejdsvillige finansmarkeder og fordelagtige skatteregler.

Kommissionens meddelelse for nylig om industripolitik, iværksætterkultur og innovationspolitik¹⁴ supplerer nærværende handlingsplan, idet den peger mod en mere konkurrencedygtig erhvervssektor, der er villig til at investere i og høste udbytte af forskning.

Som det for nylig blev påpeget i en rapport til Kommissionen¹⁵, betyder omfanget af de strukturelle forandringer, der er nødvendige for at forvandle EU til en forskningsintensiv, højteknologisk, videnbaseret økonomi, at det er højst usandsynligt, at det vil være tilstrækkeligt at følge en enkelt, isoleret fremgangsmåde. Det vil helt klart være nødvendigt at mobilisere en bredere vifte af politikker og virkemidler, der skal koordineres nøjere end hidtil for at stimulere privat investering i forskning og innovation. I denne nødvendige, bredere kombination af politikker bør man optimere anvendelsen af forskellige finansielle støtte midler og kombinere dem med tiltag for at forbedre rammebetingelserne. Det er således en central udfordring for de offentlige myndigheder at udforme og gennemføre hensigtsmæssige politikkompositioner både på EU-plan og på nationalt og regionalt plan. Hvilke

¹³ Se vedlagte interne arbejdsdokument fra Kommissionen.

¹⁴ Op. cit.

¹⁵ Rapport til Kommissionen fra en uafhængig ekspertgruppe: "Raising EU R&D intensity: Improving the effectiveness of the mix of public support mechanisms for private sector research and development" (Forøgelse af F&U-intensiteten i EU: forbedring af effektiviteten i de forskellige offentlige støtteordninger for forskning og udvikling i den private sektor), april 2003.

politikkompositioner der er de bedst mulige, afhænger af de specifikke styrkeområder og svagheder i de nationale eller regionale forsknings- og innovationssystemer, samt i visse tilfælde af sektorspecifikke spørgsmål. Udformningen af politikkompositionerne kræver en effektiv koordinering mellem de forskellige berørte ministerier eller departementer.

Det følgende tiltag er således altafgørende for en effektiv udvikling af nationale politikker til støtte for forskning og innovation. Kommissionen anvender denne metode, når den udvikler sine egne politikker, og vil støtte medlemsstater, der anvender den, gennem den åbne koordineringsmetode.

Nye tiltag

- ✓ Effektivisere offentlige tiltag, der har til formål at fremme forskning og innovation, ved at **udforme politikkompositioner, der på en sammenhængende måde anvender forskellige politiske virkemidler, og ved at skabe et samspil med politikker, der iværksættes i andre lande og på europæisk plan.** Arbejdet skal navnlig bygge på den viden og de erfaringer, der udveksles gennem den åbne koordineringsmetode (*Udførelse: alle niveauer, med støtte fra Kommissionen til den åbne koordineringsproces*).

4. BEDRE OFFENTLIG STØTTE TIL FORSKNING OG INNOVATION

Erhvervslivets reaktioner på "Mere forskning i Europa"¹⁶ viste entydigt, at de vigtigste faktorer, når virksomheder afgør, om og hvor de skal investere i forskning, er, hvorvidt der er et rigeligt udbud af fremragende forskere, et dynamisk offentligt forskningsgrundlag i verdensklasse, finansielle incitamenter og fordelagtige lovrammer. Dette kapitel handler om behovet for at øge og forbedre de menneskelige ressourcer, styrke det offentlige forskningsgrundlag og gøre de forskellige offentlige finansieringsredskaber mere effektive.

4.1. Menneskelige ressourcer

Der er brug for flere velkvalificerede forskere i Europa for at nå den tilsigtede stigning i investeringerne i forskning inden 2010. Øget investering i forskning vil øge efterspørgslen efter forskere: det skønnes, at der bliver brug for yderligere 1,2 millioner forskningsmedarbejdere, heraf 700 000 yderligere forskere, for at nå målet¹⁷. Denne forøgelse kommer oven i den forventede udskiftning af den aldrende arbejdsstyrke inden for forskningen. Det må også tages i betragtning, at vi står over for et generelt demografisk pres¹⁸, en stagnation i antallet af nye studerende inden for en række fag og international konkurrence om højt kvalificeret arbejdskraft. For at bringe de menneskelige ressourcer i overensstemmelse med de forventede behov for forskning og innovation må de berørte parter derfor gøre en kombineret og væsentlig indsats med følgende formål: at tiltrække et tilstrækkeligt antal forskere i verdensklasse til Europa, at gøre forskning mere attraktiv for forskellige befolkningskategorier, især kvinder¹⁹, og at reducere tab på de forskellige uddannelsesstrin og under forskerkarrieren, herunder på det mest erfarne niveau. Dette

¹⁶ Op. cit.

¹⁷ Målt i antal medarbejdere. Tallene vil ligge i den nævnte størrelsesorden, men de præcise tal afhænger af, hvilken hypotese der anvendes. Der var ca. 1,6 millioner forskere i medlemsstaterne og tiltrædelseslandene i 2000.

¹⁸ Den erhvervsaktive befolkning forventes at være faldet med 9 mio. i 2010.

¹⁹ Potentialet for at øge antallet af kvindelige forskere er betydeligt, da andelen af kvinder inden for forskning i den offentlige og den private sektor, ligger på henholdsvis 31% og 15%.

indebærer, at man tager forskningsrelaterede spørgsmål op i en række politikker, bl.a. arbejdsmarkeds-, beskæftigelses-, uddannelses- og indvandrerpolitik. Selv om der foretrækkes generelle foranstaltninger, hvor det er muligt, er det nødvendigt også at overveje midlertidige specifikke foranstaltninger i betragtning af, hvor stort og akut behovet for flere forskere er.

For at styrke de menneskelige ressourcer inden for forskning er der således brug for en kombination af initiativer på medlemsstats-, regions- og EU-plan, der sigter mod at:

- tiltrække flere studerende til forskning, navnlig ved at øge de økonomiske incitament, gennem initiativerne under handlingsplanen for videnskab og samfund og ved at øge mulighederne for mobilitet blandt de studerende
- tiltrække internationale forskere til Europa og fremme mobilitet mellem den akademiske verden og erhvervslivet
- fastholde forskere i professionen og i det europæiske forskningsrum ved at give dem fordelagtige karriereudviklingsudsigter og ved at skabe et positivt billede af forskerhvervet.

De vigtigste igangværende EU-initiativer af betydning for 3%-målet

- ✓ Gennemførelse af mobilitetsstrategien for det europæiske forskningsrum, især initiativer, der har til formål at lette adgangen til de europæiske forskningsarbejdsmarkeder, f.eks. iværksættelse af informationssystemer for forskere, fuld udnyttelse af mulighederne for koordinering af socialsikringsordninger, herunder øget udbredelse af supplerende pensionsordninger, samt gennemførelse af planerne om et europæisk sygesikringskort.
- ✓ Gennemførelse af handlingsplanen for videnskab og samfund, særlig tiltag for at fremme en generel hensyntagen til kønsaspektet og lancering af et initiativ for at styrke undervisningen i videnskabelige fag og slå bro over kløften mellem en videnskabelig uddannelse og videnskabeligt arbejde.

Nye tiltag

- ✓ **Udarbejde forslag om forskerkarrieren**, der sigter mod at åbne de nationale systemer for rekruttering og bedømmelse af forskere samt videre karriereudvikling på europæisk og internationalt plan, herunder drøftelse af behovet for specifikke lovrammer (*Udførelse: meddelelse fra Kommissionen i 2003, medlemsstaterne*).
- ✓ Undersøge behovet for **yderligere europæiske eller samordnede tiltag for at forbedre vilkårene for forskere i EU betydeligt**, som led i den åbne koordineringsproces (*Udførelse: Kommissionen og medlemsstaterne, fra 2003*).
- ✓ **Vedtage og gennemføre de planlagte forslag om en handlingsplan og et direktiv om vilkårene for indrejse og ophold for statsborgere fra tredjelande med henblik på at udføre forskning i EU** (*Udførelse: forslag fra Kommissionen, 2003*).

4.2. Den offentlige forskning og dens forbindelser til erhvervslivet

Forbindelserne mellem erhvervslivet og offentlig forskning (inden for universiteter eller offentlige forskningsorganisationer) er ved at udvikle sig fra et system domineret af sponsorordninger, hvor virksomheder finansierer offentligt forskning i specifikke problemer, til mere strukturerede former for partnerskaber, der sigter mod et vedvarende, langsigtet samspil. Der er en stigende erkendelse af, at offentlige forskningsinstitutioner kan være værdifulde partnere, der bidrager med supplerende ekspertise, viden og ressourcer, der ofte ikke er til rådighed i erhvervslivet. Et sådant partnerskab udgør et potentielt effektivt redskab til at gøre investering i forskning mere attraktiv for erhvervslivet, samtidig med at det gavner den offentlige forskning.

I Europa befinder vi os dog endnu i det første stadium af denne proces. Mange virksomheder ser stadig offentlig forskning som slet og ret en kilde til grundviden og højtuddannet arbejdskraft. I de tilfælde, hvor der er etableret en partnerskabsproces, ledes den ikke altid ordentligt. Alt i alt er der i Europa en udbredt opfattelse af, at der er en vedvarende kløft mellem præstationerne inden for henholdsvis akademisk forskning og teknologibaseret innovation.

De vigtigste igangværende EU-initiativer af betydning for 3%-målet

- ✓ Initiativer, der skal udvikles på baggrund af høringen om Kommissionens meddelelse, "Universiteternes rolle i det europæiske videnssamfund", navnlig om hvordan man skaber et tættere samarbejde mellem universiteter og virksomheder.

Nye tiltag

- ✓ Videreføre eller iværksætte nødvendige **lovgivnings- og administrative reformer samt støtteforanstaltninger, så offentlige forskningsinstitutioner får mulighed for at knytte mere effektive forbindelser til erhvervslivet**, især til små og mellemstore virksomheder, samtidig med at de bevarer deres offentlige opgaver inden for uddannelse og grundforskning. Blandt de emner, der skal tages op, er oprettelse af etableringscentre, forskerparker, startkapital og nye typer af offentlig-private partnerskaber samt bedømmelse af forskeres præstationer (*Udførelse: medlemsstaterne*).
- ✓ **Øge erhvervslivets og andre interessegruppers deltagelse i fastlæggelsen af prioriteter for den offentlige forskning** (*Udførelse: alle niveauer*).
- ✓ Opstille **retningslinjer til støtte for medlemsstaterne, når de revurderer – og om relevant, tilpasser – deres nationale ordninger for ejendomsret, licenser og udnyttelse af intellektuelle ejendomsrettigheder**, med det sigte at fremme teknologioverførsel til erhvervslivet og indirekte nyttevirkninger (*Udførelse: Kommissionen i samarbejde med medlemsstaterne, 2004*).
- ✓ Opstille **europæiske retningslinjer for forvaltning og udnyttelse af intellektuel ejendomsret i offentlige forskningsinstitutioner og offentlig-private partnerskaber**. Disse retningslinjer skal gøre det nemmere for offentlige forskningsinstitutioner at udarbejde og anvende (på frivillig basis) chartre, der indeholder de vigtigste principper vedrørende f.eks. ejendomsret og licenser i forbindelse med forskningsresultater, fordeling af indtægter mv. (*Udførelse: Kommissionen i samarbejde med interessegrupper, 2004*).

4.3. Offentlige finansieringsredskaber: bedre kombination og større effektivitet

En forøgelse af den offentlige støtte til forskning og innovation må ledsages af bestræbelser på at effektivisere støtten, og navnlig øge dens stimulerende virkning på private investeringer. Der er rig mulighed for en mere effektiv udnyttelse af de forskellige offentlige finansieringsredskaber, enkeltvis og i kombination: direkte foranstaltninger, skatteincitamer, garantiordninger, støtte til risikovillig kapital. Der er brug for en kombination af instrumenter, da intet enkelt instrument kan tilgodese behovene i alle segmenter af erhvervslivet optimalt. Direkte foranstaltninger og skattemæssige incitamer kan anvendes til både store virksomheder og SMV'er, mens garantiordninger og risikokapitalordninger hovedsagelig vedrører SMV'er.

Offentlige finansieringsredskaber må udvikles og anvendes under behørig hensyntagen til konkurrencereglerne, navnlig EF-traktatens artikel 87, og, når det gælder skatteincitamer, med behørig hensyntagen til medlemsstaternes skattemæssige forpligtelser inden for EU, navnlig adfærdskodeksen for virksomhedsskat.

4.3.1. *Kombination af finansieringsredskaber*

Hovedudfordringen på europæisk plan er at styrke de vigtigste finansieringsredskabers respektive roller og deres indbyrdes sammenhæng, så de yder bedst muligt støtte til forskning og innovation: det 6. rammeprogram for forskning (FP6), strukturfondene, Eureka og EIB-Gruppens finansieringsinstrumenter²⁰. Man bør desuden undersøge muligheden for at anvende en del af den støtte fra Den Europæiske Bank for Genopbygning og Udvikling, der ydes til tiltrædelses- og kandidatlande, til at fremme erhvervslivets investeringer i forskning og innovation. Medlemsstaterne bør også forsøge at optimere deres kombination af redskaber under hensyntagen til de særlige forhold i deres forsknings- og innovationssystemer såvel som til erfaringer fra andre lande og udviklingen på EU-plan.

De vigtigste igangværende EU-initiativer af betydning for 3%-målet

- ✓ Indsatsen for at skabe yderligere komplementaritet og samspil mellem europæiske finansieringsredskaber: det 6. rammeprogram for forskning, strukturfondene, EIB/EIF, og Eureka (fælles arbejdsgrupper).
- ✓ Effektiv gennemførelse af det 6. rammeprogram for forskning, især for at fremme toppræstationer og øge integrationen af ressourcer, samt samarbejde mellem nationale programmer (ERA-Net-ordningen).
- ✓ Midtvejsevaluering af strukturfondinstrumenterne, med særlig vægt på de mulige fordele, regionerne kan drage af tiltag under området forskning og innovation.
- ✓ Lancering af EIB-Gruppens 'innovation 2010'-initiativ som opfølgning af 'innovation 2000'-initiativet, med øgede midler (et investeringsmål på 20 mia. euro 2003-2006) og forbedrede instrumenter til investering i forsknings- og innovationsaktiviteter.

²⁰ Herunder Den Europæiske Investeringsbank (EIB), der står for låneordninger, og Den Europæiske Investeringsfond (EIF), der forvalter egenkapital- og garantiordninger.

Nye tiltag

- ✓ **Give forskning og innovation en central placering under strukturfondene** (*Udførelse: Kommissionens tredje samhørighedsrapport, 2003*).
- ✓ **Strømline finansieringen af samarbejdsprojekter under EUREKA**, bl.a. ved at undersøge mulighederne for at synkronisere den nationale støtte²¹ og for at skabe en fælles finansieringsordning (*Udførelse: Eureka-medlemsstaterne*).
- ✓ **Optimere kombinationen af finansieringsredskaber**, idet der tages hensyn til behovene i de forskellige segmenter af erhvervslivet og udviklingen i andre lande og på europæisk plan (*Udførelse: medlemsstaterne*).
- ✓ **Udvikle samarbejdet mellem det 6. rammeprogram for forskning og Den Europæiske Bank for Genopbygning og Udvikling (ERBD)**, i tråd med det vellykkede samarbejde, der er etableret med EIB-Gruppen (*Udførelse: Kommissionen og ERBD, fra 2003*).

4.3.2. Direkte støtte til forskning og innovation

Direkte finansiering, sædvanligvis i form af stipendier²², er fortsat den foretrukne form for offentlig støtte til erhvervsforskning i de fleste lande. Ved hjælp af stipendier kan de offentlige myndigheder målrette støtten helt præcist mod specifikke teknologier eller videnskabelige områder og således modvirke en konjunkturafhængig eller sektorspecifik afmatning. De kan også påvirke støttemodtagernes adfærd ved at knytte betingelser til stipendierne, f.eks. for at tilskynde til udvikling af partnerskaber og teknologioverførsel.

Et vigtigt spørgsmål er hvordan man fremmer opbygningen af en kritisk masse af forskning inden for centrale emner, eftersom det stadig oftere viser sig, at kapaciteten på nationalt plan er utilstrækkelig til at skabe ekspertisecentre i verdensklasse. Desuden må det undersøges, hvordan man sikrer deltagelse fra SMV'er, da dette er altafgørende for at fremme den innovative kapacitet i store segmenter af økonomien. Endnu et vigtigt aspekt er, hvordan man sikrer, at resultaterne af offentligt finansieret forskning udnyttes fuldt ud²³.

Et eventuelt europæisk initiativ inden for forsvarsforskning, således som foreslået af Det Europæiske Råd i marts 2003 på grundlag af Kommissionens meddelelse om forsvarsindustrien, vil også øge effektiviteten i den europæiske F&U-indsats på forsvarsområdet og vil kunne føre til øget investering i avancerede teknologier med dobbelt formål.

²¹ Stipendier, lån eller garantiordninger.

²² Andre eksempler på direkte støtteforanstaltninger er betingede stipendier og lån, hvor godtgørelsen af udgifter afhænger af, om den kommercielle udnyttelse er en succes eller ej. Denne type foranstaltninger anvendes dog ikke så ofte som almindelige stipendier.

²³ Se rapport til Kommissionen fra en uafhængig ekspertgruppe: "Raising EU R&D intensity: Improving the effectiveness of public support mechanisms for private sector research and development: direct measures" (Forøgelse af F&U-intensiteten i EU: forbedring af effektiviteten i de offentlige støtteordninger for forskning og udvikling i den private sektor: direkte støtteforanstaltninger), april 2003.

Nye tiltag

- ✓ **Afskaffe regler og fremgangsmåder inden for nationale programmer, der hæmmer europæisk samarbejde og teknologioverførsel²⁴ og tillade støtte til organisationer fra andre medlemsstater**, hvor det er relevant (*Udførelse: medlemsstaterne, foreslået mål: 2005*).
- ✓ Målrette flere forskningsprogrammer mod **opbygning af ekspertisecentre og -net** ved at fremme koncentration og integration af ressourcer på regionalt, nationalt og europæisk plan (*Udførelse: alle niveauer*).
- ✓ **Styrke F&U-programmernes innovationseffekt ved at tilskynde og støtte integration af innovationsorienterede aktiviteter i forskningsprojekter** (f.eks. forvaltning og formidling af viden, uddannelsesaktiviteter, foranstaltninger for at fremme indførelse af ny teknologi i SMV'er) (*Udførelse: alle niveauer*).
- ✓ Overveje at opstille **mål for SMV'ers deltagelse** i nationale programmer, i tråd med det 15%-mål, der er fastsat i EU's rammeprogram for forskning (*Udførelse: medlemsstaterne*).
- ✓ Udarbejde en **europæisk dagsorden for avanceret forskning vedrørende global sikkerhed** og iværksætte en **forundersøgelse med henblik på at etablere europæiske rammer for sikkerhedsrelateret forskning af fælles interesse**, med udgangspunkt i Kommissionens meddelelse om forsvarsindustrien og Det Europæiske Råds konklusioner om dette emne (*Udførelse: Kommissionen i samarbejde med medlemsstaterne*).

4.3.3. Skatteordninger til fordel for forskning

Skattemæssige incitamenter anvendes i stigende grad for at fremme erhvervsforskning, da de kan udnyttes af et bredt udvalg af virksomheder, herunder SMV'er, samtidig med at virksomhederne bevarer maksimal uafhængighed. For at have nogen virkning bør sådanne incitamenter udformes med omtanke og koordineres med andre tiltag for at støtte forskningen. Hvilke former for incitamenter der er de bedste afhænger af de nationale forhold, navnlig det overordnede nationale skattesystem, men de forskellige lande kan udmærket lære af hinanden. For eksempel tyder en nylig undersøgelse af skatteincitamenter for erhvervsforskning²⁵ på, at omsætningsbaserede ordninger, som ganske vist er dyrere, muligvis har større virkning end marginalomkostningsordninger, når det gælder om at øge investeringerne i forskning, navnlig i perioder med økonomisk nedgang. Endvidere kan det ifølge undersøgelsen være vigtigt at gøre skatteordningerne uafhængige af rentabiliteten ved at give mulighed for fremførsel/tilbageførsel eller kontant tilbagebetaling, hvis virksomhederne lider tab. Det er også afgørende, at det står helt klart, hvilke aktiviteter skatteordningerne gælder for, og

²⁴ F.eks. begrænsninger, hvad angår udnyttelse af resultaterne i andre lande og brug af underleverandører fra andre lande. Selv nationale programmer, der ikke formelt udelukker projekter, som indebærer samarbejde med organisationer fra andre lande, kan på grund af tidligere praksis i forbindelse med tildeling af støtte afholde sådanne projekter fra at ansøge, hvis det ikke udtrykkeligt fremgår, at de også har mulighed for at få støtte.

²⁵ Se rapport til Kommissionen fra en uafhængig ekspertgruppe: "Raising EU R&D intensity: improving the effectiveness of public support mechanisms for private sector research and development: fiscal measures" (Forøgelse af F&U-intensiteten i EU: forbedring af effektiviteten i de offentlige støtteordninger for forskning og udvikling i den private sektor: skattemæssige foranstaltninger), april 2003.

ordningerne skal helst omfatte både forskning, der gennemføres af den pågældende virksomhed selv, og udliciterede aktiviteter.

Nye tiltag

- ✓ Fremme en **samordnet brug af skatteincitamerter for at støtte forskningspolitiske mål af fælles interesse**, bl.a. for at:
 - **Støtte etablering af forskningsintensive virksomheder og fremme deres vækst i den indledende fase.**
 - **Gøre det lettere at rejse kapital gennem nye eller eksisterende fonde, der støtter F&U-aktiviteter i Europa.**Det bør også overvejes at samordne brugen af skatteincitamerter for at **gøre forskerkarrieren mere attraktiv.**
(Udførelse: Kommissionen i samarbejde med medlemsstaterne som led i den åbne koordineringsmetode, statusrapport i 2004).
- ✓ **Forbedre skatteordningerne for forskning** på grundlag af:
 - formelle evalueringer, hvor resultaterne gøres offentligt tilgængelige
 - gensidig læring
 - anvendelse af principper for god udformning, såsom enkelhed, lave administrative omkostninger og stabilitet*(Udførelse: medlemsstaterne).*
- ✓ **Offentliggøre oplysninger om budgetudgifterne til skatteincitamerter** *(Udførelse: medlemsstaterne).*

4.3.4. Støtte til garantiordninger for forskning og innovation i SMV'er

Formålet med garantiordninger er at fordele risikoen mellem forskellige parter. Sådanne ordninger kan omfatte enten aktieinvestering af risikovillig kapital eller lån. De er især egnede til at støtte finansieringen af SMV'er og har en meget stimulerende virkning på privat investering. Kapitalgarantier kan passende anvendes til at støtte teknologibaserede virksomheder i startfasen og den indledende vækstfase, mens lånegarantier snarere vil være egnet til at finansiere forsknings- eller innovationsprojekter i etablerede SMV'er, hvor risikoen er begrænset.

Der er velorganiseret offentlig støtte til sådanne ordninger, især på europæisk plan gennem den Europæiske Investeringsfond (EIF), hvis garantifacilitet for SMV'er har gavnet rundt regnet 120 000 SMV'er siden 1998. Støtten ydes typisk i form af tilskud til garantiomkostningerne (samgaranti) eller ved at stille modgaranti for disse. Men på trods af tydelige markedssvigt i finansieringen af forskning og innovation udnyttes garantiordningernes potentiale for specifikt at støtte forsknings- og innovationsaktiviteter tilsyneladende stort set ikke i de fleste medlemsstater. Derfor må man overveje at udnytte sådanne ordninger bedre og fremme brugen af dem, hvor det er hensigtsmæssigt, herunder af innovative midler, f.eks. integrering af garantier i en samlet pakke af ydelser og "værdipapirisering" af lånepuljer²⁶.

²⁶ Se rapport til Kommissionen fra en uafhængig ekspertgruppe: "Raising EU R&D intensity: improving the effectiveness of public support mechanisms for private sector research and development: guarantee mechanisms" (Forøgelse af F&U-intensiteten i EU: forbedring af effektiviteten i de offentlige støtteordninger for forskning og udvikling i den private sektor: garantiordninger), april 2003.

Nye tiltag

- ✓ På grundlag af erfaringer fra visse lande: **Udnytte garantiordninger bedre for at lette SMV'ers adgang til lån og kapitalfinansiering af forsknings- og innovationsaktiviteter** (Udførelse: alle niveauer).
- ✓ Overveje at styrke og udvide fremtidige garantiordninger, der forvaltes af EIF, ud fra EIF's egne midler eller efter mandat fra Fællesskabet, for at støtte **udviklingen af nationale og regionale garantiprogrammer, der har til formål at lette SMV'ers adgang til lån og navnlig kapitalfinansiering af forskning og innovation** (Udførelse: EIB-Gruppen og Kommissionen).

4.3.5. Støtte til risikovillig kapital til forskningsintensive SMV'er

Forskningsintensive SMV'er er typisk mere afhængige af risikokapital i startfasen og den indledende vækstfase, da deres selvfinansieringskapacitet er meget begrænset, set i forhold til størrelsen af deres forskningsinvesteringsbehov. Desuden begrænses deres adgang til kredit af den formodede risiko, der er forbundet med forskning. Det drastiske fald i risikokapitalaktiviteten siden 2000 gør det særlig vanskeligt for unge forskningsintensive SMV'er at vokse og endda at overleve under de nuværende betingelser. I betragtning af, at det ikke lykkes markedet at rejse tilstrækkelig kapital til startfasen og den indledende vækstfase, og på baggrund af de konjunkturmæssige faktorer, der har ført til den nuværende finansieringskløft i de efterfølgende faser, er der god grund til at yde offentlig støtte til start- og vækstfasen samt en bredere, tidsbegrænset støtte til risikokapitalmarkeder²⁷. De offentlige foranstaltninger bør også omfatte oplysning og bevidstgørelse.

De vigtigste igangværende initiativer af betydning for 3%-målet

- ✓ Netværksaktiviteter for ledere af risikokapitalfonde og business angels med det formål at fremme transeuropæiske, koordinerede risikokapitalaktiviteter.

Nye tiltag

- ✓ **Styrke og udvide EIF's risikokapitalaktiviteter for bedre at kunne rette op på markedssvigt og den nuværende mangel på egenkapital** (i startfasen og de tidlige faser, herunder etableringscentre og fonde, der oprettes i fællesskab af universitetsnet, og for en begrænset periode i de efterfølgende faser), **og udvide EIF's rådgivning om etablering af nye fonde til at omfatte offentlige forskningsorganisationer** (Udførelse: EIF og Kommissionen).
- ✓ **Øge forskningsintensive SMV'ers bevidsthed om fornuftig brug af risikokapital**, især gennem tiltag på regionalt plan, i overensstemmelse med Kommissionens vejledning om risikokapitalfinansiering (Udførelse: alle niveauer).

²⁷

Se rapport til Kommissionen fra en uafhængig ekspertgruppe: "Raising EU R&D intensity: improving the effectiveness of public support mechanisms for private sector research and development: risk capital measures" (Forøgelse af F&U-intensiteten i EU: forbedring af effektiviteten i de offentlige støtteordninger for forskning og udvikling i den private sektor: risikokapitalforanstaltninger), april 2003.

5. OMDIRIGERING AF DE OFFENTLIGE UDGIFTER TIL FORSKNING OG INNOVATION

At øge den offentlige forskningsstøttes kvalitet vil medvirke til at øge de private investeringer betydeligt. Det er imidlertid ikke tilstrækkeligt. Der er også behov for mere offentlig investering i forskningsstøtte. De følgende afsnit behandler dette på baggrund af stabilitets- og vækstpagten, de generelle retningslinjer for økonomisk politik, statsstøttereglerne, reglerne for offentlige indkøb og Den Europæiske Unions økonomiske udsigter.

5.1. Stabilitets- og vækstpagten og de generelle retningslinjer for økonomisk politik

Kommissionens seneste forslag om bedre samordning af finanspolitikken²⁸ har bekræftet, at de offentlige financers kvalitet, i betragtning af deres medvirken til vækst, er et integreret led i budgetovervågningen inden for stabilitets- og konvergensprogrammerne. Kommissionen har i denne forbindelse gentagne gange talt for, at de offentlige udgifter skulle koncentreres mere om produktive investeringer, ikke mindst støtte til forskning og innovation, da de bidrager til større fremtidig vækst. For at sikre de offentlige financers makroøkonomisk stabilitet og langsigtet bæredygtighed, må dette ske inden for rammerne af stabilitets- og vækstpagten. Øget offentlig støtte til forskning og innovation er en af de udgiftskategorier, som medvirker til opfyldelse af Lissabon-målsætningerne, hvorfor det efter Kommissionens opfattelse kan tillades, at de medfører små, midlertidige offentlige underskud i lande, der ellers har nået en positiv eller næsten balancerende budgetsituation. Den nuværende økonomiske nedtur gør det så meget vigtigere at sikre, at budgetpolitikken fremmer investeringer, som fører til større og mere bæredygtig fremtidig vækst.

I overensstemmelse hermed anbefaler Kommissionens forslag til generelle retningslinjer for den økonomiske politik i 2003-2006, at de offentlige udgifter koncentreres om mere produktive investeringer, ikke mindst forskning og innovation, og at denne prioritet omsættes til en række særlige henstillinger til medlemsstaterne²⁹.

De vigtigste igangværende initiativer af betydning for 3%-målet

- ✓ Gennemførelse af stabilitets- og vækstpagten, ikke mindst den mere indgående vurdering af de offentlige udgifters kvalitet, som Kommissionen foreslog i sin meddelelse af november 2002 om samordning af budgetpolitikken.
- ✓ Rådets vedtagelse og opfølgning af Kommissionens henstillinger om generelle retningslinjer for økonomisk politik i 2003-2006, ikke mindst når det gælder de offentlige udgifters kvalitet og deres reorientering mod viden, først og fremmest forskning og udvikling.

Nye tiltag

- ✓ **Fremme og overvåge de offentlige udgifters reorientering mod viden, først og fremmest forskning og innovation** (*Udførelse: alle niveauer*).

²⁸ KOM(2002) 668 af 27. november 2002.

²⁹ Se navnlig henstilling 13 og 14 i Kommissionens forslag til generelle retningslinjer for den økonomiske politik KOM(2003)176, af 8. april 2003.

5.2. Ligevægt mellem medlemsstaternes og EU's offentlige finansiering indtil 2010

De finansieringsmidler, Den Europæiske Unions budget har til rådighed til støtte for forskning og innovation, bør undersøges i forhold til de bestræbelser, der gøres på nationalt plan. På baggrund af den langsigtede fælles målsætning på 3% af BNP til forskningsudgifter er det oplagt, at både EU's og medlemsstaternes offentlige udgifter må have deres respektive rolle vurderet snarest muligt i samarbejde med medlemsstaterne og tiltrædelseslandene.

Nye tiltag

- ✓ **Undersøge og drøfte med medlemsstaterne og tiltrædelseslandene, hvad der kræves af det offentlige budget** for at nå målet 3%, og hvordan opgaver og indsats skal fordeles mellem medlemsstaterne og Fællesskabet indtil 2010 (*Udførelse: Kommissionen i samarbejde med medlemsstaterne og tiltrædelseslandene på grundlag af den åbne samordningsmetode*).

5.3. Statsstøttereglerne

Mange former for offentlig forskningsstøtte skaber ikke konkurrenceforvridning og udgør derfor ikke statsstøtte. Fremme af denne form for støtte bør prioriteres. En stor del af den offentlige støtte til erhvervslivets forskning falder imidlertid stadig ind under statsstøttekategorien. Fællesskabets bestemmelser for statsstøtte til F&U søger at skabe en ligevægt mellem behovet for på den ene side at sikre, at konkurrenceforvridninger begrænses til et minimum, og på den anden, at den europæiske industri bliver mere konkurrencedygtig. Offentlig støtte er berettiget, hvis det viser sig, at markedet ikke kan få erhvervslivet til at investere i forskning i det bedst mulige omfang. Bestemmelserne blev fornyet i 2002 med gyldighed indtil 2005, da det største tilladte støtteniveau ikke blev betragtet som en hindring for at nå målet 3%. Med udgangen af 2005 har de nuværende bestemmelser imidlertid været gældende i næsten 10 år, og det bliver nødvendigt at genbehandle de grundlæggende definitioner og begreber af hensyn til den senere udvikling inden for F&U.

Bestemmelserne for gruppefritagelse letter arbejdet med at anmelde bestemte typer statsstøtte og fremskynder tildeling af støtte til industrien. Kommissionen vil ændre den nuværende gruppefritagelse for statsstøtte til SMV'er og udvide den til at omfatte både individuel F&U-støtte og F&U-støtteprogrammer, hvilket vil formindske antallet af anmeldelser betydeligt. Muligheden for yderligere gruppefritagelse vil blive overvejet i forbindelse med genbehandlingen af Fællesskabets bestemmelser for statsstøtte til F&U.

De vigtigste igangværende EU-initiativer af betydning for 3 % målsætningen

- ✓ Hurtig vedtagelse af en ændret gruppefritagelse for SMV'er, som skal omfatte statsstøtte til F&U.
- ✓ Indsamling af data og rapporter om omdirigeringen af statsstøtte til horisontale målsætninger, herunder forskning.

Nye tiltag

- ✓ **Skabe større og bedre bevidsthed om de former for offentlig forskningsstøtte, der ikke medfører konkurrenceforvridning og derfor ikke udgør statsstøtte** (*Udførelse: Kommissionen*).

- ✓ **Forberede ændringen af Fællesskabets statsstøtteregele for F&U**, især ved indgående behandling af følgende problemer:
 - fastlæggelse af skillelinjen mellem forskningsaktiviteter, der er berettigede til offentlig støtte, og rent kommercielle innovationsaktiviteter, og skellen mellem de støtteberettigede F&U-projekter på grundlag af deres markedsnærhed
 - omlægning af de offentlige forskningsinstitutters opgaver mod større samarbejde med erhvervslivet
 - de forskellige modeller for offentlig støtte til F&U-aktiviteter, som benyttes af Fællesskabets vigtigste handelspartnere, og deres følger, når det gælder lige vilkår for europæiske virksomheder, der optræder på verdensmarkederneI forbindelse med ændringen af reglerne vil muligheden for gruppefritagelsesstøtte blive overvejet (*Udførelse: Kommissionen*);
- ✓ **Omdirigere statsstøtten, så den rettes mod F&U** som led i en mere generel omlægning af statsstøtten med sigte på horisontale målsætninger (*Udførelse: alle niveauer*).

5.4. Offentlige indkøb

De offentlige indkøb anslås på nuværende tidspunkt at udgøre 16% af det europæiske BNP. De er et førende eller vigtigt led i efterspørgslen inden for en række sektorer som sundhedspleje, uddannelse, transport, miljøbeskyttelse og forsvar, hvor den offentlige sektor kan optræde som igangsættende kunde³⁰. Regler og praksis inden for offentlige indkøb bør søge at sikre, at køberen får mest muligt for pengene. Det betyder bl.a. at sikre, at den offentlige køber kan få produkter og tjenesteydelser med den teknologi, der bedst opfylder behovene, herunder innovative produkter og tjenesteydelser, når dette er berettiget. Der findes allerede forskellige muligheder, og lovgivningspakken om offentlige indkøb, som nu er på vej til vedtagelse, vil tydeliggøre og udvide dem i nogle henseender: den lægger f.eks. vægt på præstation og opstilling af tekniske specifikationer, og den indeholder en "konkurrencedialogprocedure", der gør det muligt at tilrettelægge konkurrence om komplicerede kontrakter i dialog med leverandørerne, så en eller flere tekniske løsninger påvises inden den endelige kontrakttildeling. Andre muligheder kan ligge i e-indkøb og dermed beslægtede dynamiske indkøbssystemer.

En vigtig målsætning er at øge de offentlige køberes bevidsthed om de muligheder, lovgivningen giver dem, og at støtte udvikling og udbredelse af oplysninger, som sætter dem i stand til at gøre fuld og korrekt brug af disse muligheder. Det kan få stor indflydelse på indkøbene af mere innovative produkter og tjenesteydelser og således fremme yderligere forskning og innovation.

³⁰ Ved sine offentlige indkøb, især i forsvarssektoren, optræder USA's regering som "igangsættende kunde" til innovative teknologier (især informations- og kommunikationsteknologier) og formindsker dermed risikoen for de efterfølgende kunder. I Europa er det europæiske satellitnavigationssystem Galileo et godt eksempel på et større europæisk initiativ, hvor offentlige indkøb oprindeligt spiller en afgørende rolle for udvikling af kerneteknologierne og derpå efterfølges af partnerskaber mellem private og det offentlige om udbredelse og udnyttelse af infrastrukturen.

De vigtigste igangværende EU-initiativer af betydning af 3%-målet

- ✓ Hurtig vedtagelse af lovgivningspakken om offentlige indkøb i Parlamentet og Rådet.
- ✓ Udvikling af e-indkøbsinitiativet.
- ✓ Bevidstgørelsesforanstaltninger, således som Kommissionen har foreslået i sin seneste meddelelse om innovationspolitik.
- ✓ Fremskridt i retning af mulig oprettelse af et mellemstatsligt europæisk agentur for udvikling af forsvarsevne og anskaffelse af forsvarsmateriel.

Nye tiltag

- ✓ **Støtte til udvikling og udbredelse af oplysninger**, f.eks. om de bedste foreliggende teknologier til vigtige produktkategorier, så de offentlige købere kan anskaffe de teknologier, der bedst opfylder deres behov, især inden for sektorer som sundhed, miljø, transport og uddannelse, hvor de ofte er de første kunder (*Udførelse: alle niveauer*).

6. FORBEDRING AF RAMMEBETINGELSERNE FOR PRIVAT INVESTERING I FORSKNING

Der er behov for mere og bedre offentlig støtte for at fremme forskning og innovation i Europa, men den skal nødvendigvis ledsages af betydelige forbedringer af de større rammebetingelser for, at Den Europæiske Union kan blive virkelig attraktiv for private investeringer i forskning og innovation. En række gennembrud, som er sket for nylig, skal befæstes, og der er behov for nye tiltag på områder som intellektuel ejendomsret, markedsregulering, konkurrenceregler, finansmarkeder, beskatningsvilkår og virksomhedernes forskningsregnskaber.

6.1. Intellektuel ejendomsret

Beskyttelse af intellektuel ejendom er vigtig for de fleste foretagenders konkurrencedygtighed, offentlige såvel som private, og for deres attraktivitet over for investorerne. Der er navnlig behov for hensigtsmæssige ordninger for intellektuel ejendomsret, som kan give tilstrækkelig tilskyndelse til at foretage innovation og investere i forskning og samtidig sikrer, at udbredelse og yderligere udvikling af forskningsresultaterne ikke hindres. Der er i de seneste år sket betydelig fremskridt både på internationalt plan og på fællesskabsplan, f.eks. vedtagelsen af Fællesskabets mønsterbeskyttelse, der træder i kraft i 2003, og den politiske aftale om oprettelse af en patentordning for Fællesskabet. Det er dog stadig muligt at gøre de europæiske ordninger for intellektuel ejendomsret lettere påvirkelige af den hastige udvikling af både forskningsprocesser og særlige teknologiske områder. Der er desuden brug for foranstaltninger, der kan fremme den bedst mulige udnyttelse af ordningerne for intellektuel ejendomsret i Europa med særlig vægt på akademiske institutioner og mindre virksomheder.

De vigtigste igangværende EU-initiativer af betydning for 3%-målet

- ✓ Oprettelse af Fællesskabets patentordning.
- ✓ Forhandling af et direktivforslag om udbyggelse af intellektuelle ejendomsrettigheder.

- ✓ Forhandling af et direktivforslag om computerrelaterede opfinders patenteringsmulighed under hensyntagen til behovet for at undgå at hæmme konkurrenceevnen og udviklingen af offentligt tilgængelige kilder.
- ✓ Hurtig gennemførelse af direktiv 98/44/EF om retlig beskyttelse af bioteknologiske opfindelser og direktiv 2001/29/EF om ophavsret og beslægtede rettigheder i informationsområdet.
- ✓ Udvikling af en fælles europæisk holdning til henstandsperiodeproblemet i forbindelse med internationalt harmoniseringsarbejde.
- ✓ Udnyttelse af eksisterende muligheder i forskningsrammeprogrammet til støtte for midlertidig udveksling af teknologiske sagkyndige mellem forskningsforetagenderne.

Nye tiltag

- ✓ Støtte samordnede **IER bevidstgørelses- og uddannelsesaktiviteter for hele EU**, med særligt sigte på det europæiske forskningssamfund (*Udførelse: Kommissionen og andre relevante institutioner*).
- ✓ **Vurdere IER-lovgivningens særlige forskningsrelaterede aspekter**, herunder undtagelsen for forsøg, ældre brugerrettigheder, lovgivning for teknologisk knowhow og bestemmelser for fælles IER, med henblik på at kunne træffe de nødvendige foranstaltninger, hvor det er hensigtsmæssigt (*Udførelse: Kommissionen i samarbejde med interessegrupperne, statusrapport i 2004*).
- ✓ Sikre, at alle studerende - især inden for videnskab, teknik og handel - inden deres eksamen får en **grundlæggende indføring/uddannelse i intellektuelle ejendomsrettigheder og teknologioverførsel** (*medlemsstaterne og de højere læreanstalter*).

6.2. Produkt- og standardiseringslovgivning

Eksisterende og nye markedsbestemmers indflydelse på forskning og innovation bør kontrolleres og forbedres, hvor det er nødvendigt. Det bør ske i overensstemmelse med initiativet "bedre lovgivning", ikke mindst Kommissionens nye bestemmelser om konsekvensanalyse. Fra et forsknings- og innovationssynspunkt er det vigtigt at sikre, at lovgivningen forbliver teknologineutral. Et godt eksempel er den såkaldte "nye fremgangsmåde", der begrænser sig til de bestemmelser, som er nødvendige for at beskytte offentlige interesser, og overlader den tekniske side af disse bestemmers udformning til de europæiske standardiseringsorganisationer (CEN, CENELEC, ETSI) ved hjælp af konsensusbaserede standarder. Denne fremgangsmåde har en meget positiv indvirkning på forskningen og innovationen, idet den sikrer teknologineutraliteten og den nødvendige ligevægt mellem fleksibilitet og retssikkerhed. Det betyder også, at opmærksomheden bør koncentreres om en rettidig, effektiv, åben og gennemsigtig standardiseringsproces, der ligesom lovgivningen bør være teknologineutral og bygge på præstationsindikatorer. De forskellige sider af den europæiske standardiseringspolitik vil blive behandlet i enkeltheder i en meddelelse fra Kommissionen senere på året. De to følgende forhold er særlig relevante for forskning og innovation: for det første skal der være midler til rådighed til finansiering af den forskning, der er nødvendig for at færdiggøre udviklingen af mange europæiske standarder. For det andet kræves der tilstrækkelig bevidsthed om standarderne, for at det europæiske erhvervsliv, ikke mindst SMV'er, kan tage bedre hensyn til dem i deres forsknings- og innovationsprojekter.

De vigtigste igangværende EU-initiativer af betydning for 3%-målet

- ✓ Kommende meddelelse fra Kommissionen om standardisering.
- ✓ Gennemførelse af de generelle retningslinjer for samarbejde mellem de europæiske standardiseringsorganisationer og Europa-Kommissionen³¹.
- ✓ Finansiering af forskning til standardiseringsformål gennem det 6. rammeprogram for forskning, især inden for rammerne af integrerede projekter og ekspertisenetværk.

Nye tiltag

- ✓ **Påvise teknologiområder, hvor den nuværende lovgivning eller mangel på lovgivning er til hindring for udvikling og udbredelse af nye teknologier**, opstille foranstaltninger med henblik på at løse disse problemer, hvor det er muligt. Det skal især ske inden for europæiske teknologiprogrammer (*Udførelse: Kommissionen i samarbejde med interessegrupperne*).
- ✓ **Styrke forbindelserne mellem det 6. rammeprogram for forskning og de europæiske standardiseringsorganisationer** (CEN, CENELEC og ETSI) med henblik på at fastlægge og eventuelt støtte den forskning, som kræves for at udvikle europæiske standarder (*Udførelse: Kommissionen og de europæiske standardiseringsorganisationer*).

6.3. Konkurrencereglerne

Foruden gennemgangen af Fællesskabets bestemmelser for statsstøtte til F&U er de europæiske konkurrenceregler blevet taget op til behandling, for at der kan tages bedre hensyn til forsknings- og innovationsaspekter, når markedsdynamik og konkurrencevilkår skal vurderes. Ikke mindst den seneste gennemgang af EU's kartelregler har betydet større vægt på økonomisk vurdering. I denne forbindelse skulle den kommende gennemgang af gruppefritagelsen og retningslinjerne for teknologioverførselsaftaler føre til en mindre legalistisk proces og til større vægt på økonomisk vurdering. Der må også tages mere direkte hensyn til virkningerne af forsknings- og innovationsaktiviteter i fusionsaftaler i overensstemmelse med fusionsforordningen, hvori det hedder, at der skal tages hensyn til "udviklingen i det tekniske fremskridt"³².

De vigtigste igangværende EU-initiativer af betydning for 3%-målet

- ✓ Kommende gennemgang af gruppefritagelsen og retningslinjerne for teknologioverførselsaftaler (eksternt samråd planlagt til efteråret 2003).

Nye tiltag

- ✓ Udarbejde **retningslinjer for, hvordan mulig effektivitet i kraft af teknologisk fremskridt skal bedømmes i fusionsbeslutninger** (*Udførelse: Kommissionen*).

³¹ Offentliggøres i EFT.

³² Artikel 2, stk. 1, litra b).

6.4. Finansmarkederne

Effektive, støttegivende, integrerede finansmarkeder er en vigtig forudsætning for at kunne fremme investering i forskning, navnlig den, der foretages af teknologibaserede SMV'er på forskellige stadier i deres udvikling. De vigtigste relevante markeder er markederne for risikokapital på igangsætnings- og vækststadiet, de sekundære markeder til finansiering af lukkede offentlige udbud med senere udvidelser og gældsbevismarkederne. Særlig vigtig for forskningen og innovationen er en fuldstændig gennemførelse af handlingsplanen for finansieringsydelse, det gælder navnlig forhold som integrering af kapitalmarkederne i Europa og udvikling af soliditetsbedømmelsesmetoder, der passer til teknologibaserede virksomheder, heriblandt SMV'er.

Lige så vigtigt er det, at handlingsplanen for risikokapital hurtigt bliver færdiggjort og eventuelt fulgt op. Ikke mindst beskatnings- og lovgivningsmiljøet omkring risikokapital bør tages op til behandling i denne sammenhæng, da investorerne, navnlig de institutionelle investorer, er yderst følsomme over for omkostninger og kompleksitet og vil være tilbøjelige til at rette deres investeringer mod andre aktiver, medmindre betingelserne for investering i risikokapital forbedres betydeligt. Man bør være særlig opmærksom på problemerne med dobbeltbeskatning og på de mulige skadelige virkninger af overdrevne forsigtighedsregler, som pålægges banker og andre finansieringsinstitutter.

De vigtigste igangværende EU-initiativer af betydning for 3%-målet

- ✓ Fuldstændig gennemførelse af handlingsplanen for finansieringsydelse.
- ✓ Hurtig færdiggørelse af handlingsplanen for risikokapital og udarbejdelse af hensigtsmæssige opfølgingsforanstaltninger.

Nye tiltag

- ✓ **Hvor det er påkrævet, tilpasse beskatningen af risikokapital for at undgå dobbeltbeskatning af investorer og fonde³³ (Udførelse: Medlemsstaterne), og til dette formål også overveje fordelene ved og mulighederne for at udvikle en harmoniseret europæisk kapitallovgivning, der sikrer, at risikokapitaltransaktioner får gennemsigthed i hele EU (Udførelse: Kommissionen og de relevante interessegrupper).**
- ✓ På baggrund af risikokapitalfinansieringens drastiske tilbagegang i hele verden og bankernes særlig vigtige rolle, når det gælder risikokapitalfinansiering i Europa, **sikre, at Fællesskabets lovgivning om kravene til kapitalgrundlag, som skal bygge på den fremtidige Basel II-kapitalaftale, tager tilstrækkeligt hensyn til risikokapitalydernes behov (Udførelse: Kommissionen, lovgivningsforslag i 2004).**

³³ Dobbeltbeskatning (investorer og fonde) formindsker udbyttet af investering i risikokapitalfonde i forhold til direkte investeringer i virksomhederne og formindsker derved disse fondes attraktivitet. Det begrænser både indenlandske og internationale investorers investeringer.

- ✓ Undersøge, hvordan **anvendelsen af bedømmelsesmetoder, der omfatter teknologisk risikovurdering** (teknologibedømmelse)³⁴ kan fremmes, så mulige investorer kan bedømme den særlige risiko og det særlige udbytte ved **investering i teknologibaserede SMV'er** (Udførelse: alle niveauer, herunder Kommissionen og de relevante interessegrupper, rapport i 2005).

6.5. Beskatningsvilkårene

De foranstaltninger, Kommissionen har i gang for at fremme retfærdige og effektive beskatningsvilkår i Europa, vil sandsynligvis få en yderst gavnlig virkning på EU's attraktivitet for forskningsinvestering og innovation. Kommissionen følger en tvedelt strategi for behandling af skattemæssige hindringer for grænseoverskridende aktiviteter på det indre marked: på kort sigt vedtages der særlig lovgivning rettet mod de enkelte hindringer, på længere sigt arbejdes der på en systematisk, omfattende løsning på alle grænseoverskridelsesproblemer, der kan give virksomhederne et samlet, fælles beskatningsgrundlag for deres økonomiske aktiviteter i EU. De aktiviteter, som har særlig betydning for forskningsinvestering, er opført i det følgende.

De vigtigste igangværende EU-initiativer af betydning for 3%-målet

- ✓ Kommissionens kommende initiativ for grænseoverskridende beskatningsmæssig opvejning af tab (planlagt til 2004) vil gavne forskningsaktiviteterne og bidrage til en mere effektiv fordeling af dem i de multinationale selskaber, da disse aktiviteter næsten pr. definition betragtes som tabsgivende.
- ✓ Arbejde i det fælles EU-forum for interne afregningspriser for navnlig at forbedre beskatningen af transaktioner mellem forskellige afdelinger i multinationale selskaber (f.eks. overførsel af immaterielle aktiver).
- ✓ Hurtig vedtagelse af direktivforslaget om beskatning af grænseoverskridende udbetalinger af renter og royalties, som vil afskaffe kildeskat på patentafgifter i EU.
- ✓ Fremskridt i retning af indførelse af et samlet EU-beskatningsgrundlag for virksomheder på grundlag af en kommende meddelelse fra Kommissionen, som planlægges til slutningen af 2003.

6.6. Virksomhedernes forskningsstrategi, ledelse og regnskabsaflæggelse

Der kan gøres fremskridt, når det handler om at bevidstgøre virksomhederne, navnlig SMV'er, om fordelene ved at integrere forskning og innovation i deres virksomhedsstrategi og virksomhedsledelse, og hvordan det skal gøres. Denne bevidsthed kan øges ved hjælp af uddannelsessystemet og gennem nye metoder til regnskabsaflæggelse. I handelsskolernes læseplaner bør der lægges større vægt på en integreret holdning til F&U-styring i den overordnede virksomhedsstrategi. Indførsel af større gennemsigtighed i regnskabsaflæggelsen omkring den rolle, som investering i forskning og anden intellektuel kapital spiller, vil også føre til en bedre forståelse af værdiskabelsen i virksomhederne og give lederne og investorerne et bedre grundlag for beslutningstagning. Når det gælder ekstern regnskabsaflæggelse, bør der lægges større vægt på at indføre retningslinjer, som er i

³⁴ Historiske årsregnskaber giver ikke noget pålideligt fingerpeg om teknologibaserede virksomheders fremtidige præstation, da disse virksomheder hyppigt går ind på nye markeder med nye produkter. Teknologibedømmelsen ser fremad ved at bidrage til vurderingen af innovative teknologibaserede produkter eller tjenesteydelsers værdi.

overensstemmelse med de nye internationale regnskabsstandarder, for aflæggelse af regnskab for F&U og andre former for intellektuel kapital. Disse nye regnskabstyper vil også levere data, som sætter de statistiske kontorer i stand til at give bedre oplysninger om størrelsen af investering i intellektuel kapital.

De vigtigste igangværende EU-initiativer af betydning for 3%-målet

- ✓ Foranstaltninger inden for rammeprogrammet for forskning for at fremme udbredt anvendelse og harmonisering af retningslinjerne for måling af virksomhedernes forskning og øvrige former for intellektuel kapital.
- ✓ Udarbejdelse og regelmæssig offentliggørelse af statistikker over virksomhedernes investeringer i intellektuel kapital.

Nye tiltag

- ✓ Indføre en **foranstaltning for overvågning af industriel forskning, herunder en resultattavle**, for at analysere udviklingen og fremme benchmarking af forskningsinvestering og forskningsstyringspraksis mellem virksomhederne på grundlag af erfaringerne i medlemsstaterne (*Udførelse: støtte fra Kommissionen, første rapport i begyndelsen af 2005*).
- ✓ Fremme **virksomhedernes måling af og aflæggelse af regnskab for forskning og andre former for intellektuel kapital**, både internt og eksternt, ved hjælp af de eksisterende internationale retningslinjer (*Udførelse: erhvervslivet*).
- ✓ Fremme **udvikling af tidssvarende F&U-styringsmoduler og inddragelse af dem i de teknisk-videnskabelige skolars og handelsskolernes læseplaner** (*Udførelse: Kommissionen i samarbejde med de højere læreanstalter og erhvervslivet*).

7. KONKLUSION

Den foreliggende handlingsplan markerer indledningen til en proces, som kan øge Europas attraktivitet over for forskningsinvesteringer og sætte EU i stand til at opfylde målsætningen om 3% af BNP til forskning i 2010. Det kræver imidlertid en målbevidst og konsekvent indsats fra medlemsstaternes, tiltrædelses- og kandidatlandenes og samtlige interessegruppers side. Kommissionen vil for sin del straks begynde at tage de nødvendige skridt til at gå frem efter de her beskrevne retningslinjer og anspore dem, der er villige til at forbedre forudsætningerne for at drive mere og bedre forskning i Europa. Den vil desuden hvert år aflægge rapport til Det Europæiske Råds forårsmøde, så Det Europæiske Råd kan følge udviklingen og udstikke yderligere retningslinjer eller tilpasse sin strategi på grundlag af den udvikling, der er sket.